

Raport diagnostyczny

ZAŁĄCZNIKI

Portret partnerstwa

**Stowarzyszenie
Warmińsko-Mazurskich
Gmin Pogranicza**

Wykaz załączników

- Załącznik 1.** Uproszczony model powiązań funkcjonalnych w Obszarze Pogranicza.
- Załącznik 2.** Synteza Raportu z badania mieszkańców obszaru Pogranicza.
- Załącznik 3.** Synteza Raportu z badania opinii liderów z obszaru Pogranicza.
- Załącznik 4.** Identyfikacja zagadnień, w których Gminy Pogranicza mają wspólne cele rozwojowe.
- Załącznik 5.** Wartości wskaźników syntetycznych dla obszaru Pogranicza.
- Załącznik 6.** Synteza Raportu z badania młodzieży z obszaru Pogranicza.
- Załącznik 7.** Raport z warsztatu on-line dla Grupy Roboczej w dniu 18.02.2021.
- Załącznik 8.** Raport z warsztatu w Barcianach w dniu 04.03.2021.

POWIĄZANIA FUNKCJONALNE.

Uproszczony model powiązań funkcjonalnych w Obszarze Pogranicza.
(w oparciu o informacje przekazane przez członków Grupy Roboczej)

Gmina	Liczba usług, z których mieszkańcy korzystają głównie		
	w Gminie	w Obszarze Partnerstwa	poza Obszarem Partnerstwa
Bartoszyce	12	0	12
Srokowo	11	0	13
Sępólno	8	0	16
Barciany	7	0	17
Braniewo	7	0	17
Lelkowo	7	5	12
Dubeninki	6	0	18
Budry	4	0	20
Górowo Iławeckie	4	0	20
RAZEM	66	5	145

Rodzaj usługi	Mieszkańcy korzystają z usługi głównie:		
	w Gminie	w Obszarze Partnerstwa	poza Obszarem Partnerstwa
Zakupy podstawowe i żywność	9	0	0
Podstawowa opieka zdrowotna	9	0	0
Edukacja podstawowa dzieci i opieka nad dzieckiem	7	0	2
Komunikacja autobusowa	7	0	2
Usługi budowlane, remontowe, naprawcze	6	0	3
Imprezy i wydarzenia sportowe	6	0	3
Usługi rolnicze i obsługi (dla) rolnictwa	4	1	4
Wydarzenia i imprezy kultury popularnej i rozrywki	4	0	6
Usługi typu "beauty" (fryzjer, kosmetyczka, solarium, spa)	4	0	5
Usługi bankowe i finansowe	3	1	5
Usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze	3	0	6
Zakupy na targowiskach	1	1	7
Zakupy w sieciach handlowych, hurtowniach	1	0	8
Usługi otoczenia biznesu	1	0	8
Usługi prawne (adwokat, notariusz, radca, komornik)	1	0	7
Zakupy artykułów przemysłowych, odzieży, AGD	0	1	8
Główne zakłady pracy	0	1	8
Dokształcanie się, edukacja własna, kursy, szkolenia	0	0	9
Edukacja (dzieci) w szkołach ponadpodstawowych	0	0	9
Doradztwo i pośrednictwo zawodowe, poszukiwanie pracy	0	0	9
Usługi lekarza specjalisty oraz specjalistyczne zabiegi	0	0	9
Usługi z zakresu kultury wysokiej: teatr, koncert, wystawy	0	0	9
Komunikacja kolejowa	0	0	9
Usługi administracyjne szczebla powiatowego	0	0	9
RAZEM	66	5	145

Opracowanie: 03.02.2021

Badanie **mieszkańców** obszaru Partnerstwa:

Stowarzyszenie Warmińsko-Mazurskich Gmin Pogranicza

Synteza Raportu z badań

1. W badaniu wzięło udział 980 mieszkańców Obszaru Partnerstwa, przy czym 520 (53%) wypełniło ankietę do końca. Najliczniejsi byli uczestnicy z Barcian (23%), Bartoszyce (20%) oraz Braniewa (13%), zaś najmniej liczni – ze Srokowa (6%), Lelkowa (5%) i Dubeninek (4%).
2. Prawie 2/3 tych, którzy odpowiedzieli do końca, stanowiły kobiety. Dominowali respondenci w wieku 31-45 lat (46%). Liczne były także grupy z przedziału 20-30 lat (21%) oraz 46-55 lat (18%). Aż 54% respondentów stanowiły osoby z wykształceniem wyższym lub niepełnym wyższym. Wśród badanych było też 31% osób z wykształceniem średnim.
3. Największą grupę respondentów stanowili pracownicy sektora publicznego (31%), a także osoby prowadzące rodzinne gospodarstwa rolne (15%), pracownicy mikroprzedsiębiorstw (10%) oraz właściciele firm (9%) i bezrobotni (9%).
4. Prawie 1/3 respondentów określiła swoją sytuację materialną jako korzystną (24%) lub bardzo korzystną (5%), zaś blisko połowa (49%) zadeklarowała, że stać ich na zaspokajanie codziennych potrzeb. Niecałe 3% mieszkańców podkreśliło, że nie wystarcza im środków finansowych na podstawowe potrzeby.
5. Mieszkańcy Obszaru Partnerstwa na terenie swoich gmin (lub innych gmin Obszaru) korzystają najczęściej z takich usług, jak: podstawowe zakupy (71+10%), POZ (64+12%), szkoła podstawowa, przedszkole/żłobek (63+4%), usługi finansowe (46+17%), usługi budowlane i naprawcze (45+17%), imprezy sportowe (47+13%), usługi fryzjersko-kosmetyczne (40+15%), zakupy odzieży i AGD (32+22%), usługi dla rolnictwa (40+13%), imprezy rozrywkowe (36+16%), zakupy na targowiskach (44+7%), usługi prawne (23+20%), pośrednictwo pracy (24+16%) oraz usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze (22+10%).
6. Mieszkańcy Obszaru Partnerstwa wyjeżdżają poza obszar, aby skorzystać głównie z takich usług, jak: specjalistyczne usługi lekarskie/szpital (65%), teatr, koncerty, wystawy (58%), doksztalcanie, kursy/szkolenia (50%), zakupy w sieciach handlowych i hurtowniach (49%).
7. Mieszkańcy realizują większość swojej aktywności na terenie gminy, którą zamieszkują. Wiąże się to z: udziałem w uroczystościach religijnych (78%), pracą zawodową (61%), aktywnością obywatelską (51%), uprawianiem sportu (43%), czy realizacją własnych zainteresowań (38%). Spora część mieszkańców w ogóle nie podejmuje pewnych aktywności. Dotyczy to głównie: aktywności obywatelskiej (37%), realizacji zainteresowań (33%) oraz uprawiania sportu (30%).
8. Znaczny odsetek mieszkańców nigdy nie odwiedza innych gmin Obszaru Partnerstwa. Wartość ta waha się od 31% (tytu respondentów nigdy nie odwiedza gminy Bartoszyce) do 67% (Dubeninki). Najchętniej odwiedzanymi przez mieszkańców innych gmin Obszaru Partnerstwa są Bartoszyce (28% wskazań), Górowo Iławeckie oraz Sępólno (po 14%).
9. Mieszkańcy Obszaru Partnerstwa zdecydowanie preferują przemieszczanie się prywatnymi samochodami. Zawsze lub najczęściej korzysta z nich 86% respondentów. Względnie duży odsetek osób w celu realizacji swoich potrzeb porusza się przede wszystkim pieszo lub rowerem (18%). Aż 52% respondentów nie korzysta w ogóle z transportu zbiorowego.

10. Zdaniem większości respondentów Obszar Partnerstwa jest zdecydowanie (23%) lub raczej (43%) dobrym miejscem do życia i rozwoju. Prawie 1/4 mieszkańców jest innego zdania.
11. Wskazując atuty gmin w Obszarze Partnerstwa, mieszkańcy skupili się na: jakości środowiska (76%), więziach rodzinnych (69%), relacjach międzyludzkich (63%), bezpieczeństwie (61%), atrakcyjności turystycznej (60%), lokalnym patriotyzmie (59%), jakości przestrzeni publicznej (58%), warunkach dla prowadzenia działalności rolniczej (53%), jakości pracy samorządu gminnego (51%), jakości usług komunalnych (49%) oraz aktywności i współdziałaniu mieszkańców (46%).
12. Wskazując deficyty gmin w Obszarze Partnerstwa, mieszkańcy skupili się na: rynku pracy (80%), wysokości zarobków (76%), możliwości kontynuacji nauki (71%), skomunikowaniu obszaru (69%), ofercie rynkowej dla mieszkańców i firm (59%), ofercie kulturalno-rozrywkowej (59%), ofercie usług społecznych (56%), warunkach prowadzenia własnej firmy (53%), ofercie sportowo-rekreacyjnej (48%) oraz dostępności mieszkań (48%).
13. Mieszkańcy wskazują następujące przedsięwzięcia jako pilne do realizacji w Obszarze Partnerstwa: zewnętrzne powiązania komunikacyjne (68%), lepsza i bardziej dostępna opieka zdrowotna (52%), wsparcie postaw przedsiębiorczych, w tym wsparcie dla zakładania firm (41%), zwiększenie atrakcyjności turystycznej (39%), poprawa infrastruktury i warunków życia mieszkańców (38%), atrakcyjniejsza oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego (37%).

Badanie **opinii liderów lokalnych** z obszaru Partnerstwa:
Stowarzyszenie Warmińsko-Mazurskich Gmin Pogranicza

Synteza Raportu z badań

1. Wśród przebadanych liderów było 25 kobiet i 14 mężczyzn. Najliczniejszą grupę (42%) stanowiły osoby w wieku 35-50 lat. Osoby powyżej 50 roku życia stanowiły 1/3 respondentów.
2. Reprezentanci środowisk pozarządowych obywatelskich byli reprezentowani najliczniej (38%). Nieco mniej liczna była grupa respondentów z administracji publicznej (33%). Przedstawiciele środowiska gospodarczego stanowili 11% przebadanych.
3. Zdaniem liderów mieszkańcy Obszaru Partnerstwa na terenie swoich gmin (lub innych gmin Obszaru) korzystają najczęściej z następujących usług: podstawowe zakupy (76+7%), POZ (76+7%), szkoła podstawowa, przedszkole/żłobek (78+4%), usługi dla rolnictwa (53+16%), usługi budowlane i naprawcze (51+11%), usługi finansowe (49+13%), imprezy sportowe (47+13%), usługi fryzjersko-kosmetyczne (36+22%), usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze (29+24%), imprezy rozrywkowe (36+16%), zakupy na targowiskach (44+7%) oraz pośrednictwo pracy (20+29%).
4. Liderzy wskazują, że mieszkańcy Obszaru Partnerstwa wyjeżdżają poza obszar, aby skorzystać z takich usług, jak: teatr, koncerty, wystawy (82%), specjalistyczne usługi lekarskie/szpital (62%), doksztalcanie, kursy/szkolenia (62%), zakupy w sieciach handlowych i hurtowniach (58%), usługi otoczenia biznesu (51%), usługi prawne (51%), edukacja ponadpodstawowa (49%) oraz zakupy odzieży i AGD (47%).
5. Zdaniem liderów największy wpływ na sytuację w gminach Obszaru Partnerstwa mają: wójtowie (80%), rady gmin (62%), marszałek województwa (53%), wojewoda (47%), starostowie (47%), lokalni przedsiębiorcy (44%), mieszkańcy/wyborcy (40%), organizacje pozarządowe (40%) i lokalne autorytety (38%). Znaczący odsetek liderów wskazał, że duże firmy (33%) samorządy sąsiednich gmin (27%) oraz korzystający z pomocy społecznej (27%) nie mają wpływu na sytuację.
6. Jako czynniki wewnętrzne najbardziej sprzyjające bieżącej współpracy JST w Obszarze Partnerstwa liderzy wskazali: realne działania poszczególnych gmin (69%), infrastrukturę drogową (69%), otwartość władz lokalnych na współpracę z mieszkańcami (m.in. liderami lokalnymi) i organizacjami obywatelskimi (67%), wspólną historię i tradycję (60%) infrastrukturę kultury (58%), odpowiednie planowanie przestrzenne (51%), wspieranie lokalnych firm (51%), infrastrukturę turystyczną (51%), sieć edukacyjną (51%), działania powiatu (47%), działania województwa (47%), a także. Z kolei do najważniejszych czynników utrudniających obecną współpracę zliczono przede wszystkim: system transportu zbiorowego (22%), infrastrukturę drogową (13%), a także stan budżetów samorządów gminnych.
7. Wśród czynników zewnętrznych sprzyjających bieżącej współpracy JST w Obszarze Partnerstwa liderzy wskazali głównie na: rozwój technologii informacyjnych i komunikacyjnych (69%), rozwój oparty na wiedzy i danych (56%), położenie i warunki naturalne Obszaru (51%), przemiany na rynku pracy, w tym w sektorze rolnym (44%). Z kolei uznano, że współpracę utrudniają: zmienna i niepewna sytuacja, w tym związana z pandemią (67%), starzejące się społeczeństwo (58%) oraz depopulacja (44%). Jednocześnie, zdaniem 44% liderów kryzys klimatyczny nie ma wpływu na bieżącą współpracę w Obszarze Partnerstwa.

8. Zdaniem 80% liderów Obszar Partnerstwa jest (i raczej jest) dobrym miejscem do życia i rozwoju. Nikt nie odpowiedział „zdecydowanie nie” oraz „trudno powiedzieć”.
9. Wskazując atuty gmin w Obszarze Partnerstwa, liderzy skoncentrowali się na: jakości środowiska (91%), jakości przestrzeni publicznej (80%), jakości pracy samorządu gminnego (71%), walorach turystycznych (69%), warunkach prowadzenia działalności rolniczej (69%), bezpieczeństwie (69%), więziach rodzinnych (64%), relacjach międzyludzkich (60%), jakości usług komunalnych (58%), opinii o gminach i ich mieszkańcach (58%) i lokalnym patriotyzmie (56%), a także na aktywności społecznej i współdziałaniu mieszkańców (47%).
10. Wskazując deficyty gmin w Obszarze Partnerstwa, liderzy skoncentrowali się na: rynku pracy (82%), wysokości zarobków (82%), możliwości kontynuacji nauki (78%), skomunikowaniu obszaru (69%) oraz ofercie rynkowej dla mieszkańców i firm (51%).
11. Liderzy wskazują następujące przedsięwzięcia jako pilne do realizacji dla poprawy warunków życia i zachęcenia mieszkańców (zwłaszcza młodych) do pozostania lub powrotu: zewnętrzne powiązania komunikacyjne (56%), wsparcie postaw przedsiębiorczych, w tym wsparcie dla zakładania firm (56%), poprawa dostępności mieszkań (53%), wsparcie dla lokalnych firm (51%).
12. Każdy lider przedstawił propozycje działań niezbędnych do podjęcia w ciągu najbliższych lat, aby młodzi mieszkańcy wracali do Obszaru Partnerstwa po zakończeniu edukacji i tu budowali swą przyszłość. Do działań tych należą m.in. (kolejność niehierarchiczna):
 - a) poprawa możliwości zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych i związanych z dostępem do dobrej jakości usług społecznych (edukacja, zdrowie, rekreacja, kultura),
 - b) przyciągnięcie inwestorów (nowych, atrakcyjnych miejsc pracy), a także nowych mieszkańców (w tym wykonujących wolne zawody),
 - c) wsparcie tworzenia lokalnych firm w takich sektorach, jak: turystyka kwalifikowana (oparta na dziedzictwie kulturowym, w tym kulinarnym oraz walorach środowiska i żywności ekologicznej) i usługi powiązane, czysta działalność wytwórcza i przetwórcza (bazująca na lokalnych zasobach i kompetencjach), usługi ekosystemowe, itp.
 - d) poprawa dostępności transportowej (w tym stanu dróg), usprawnienie transportu zbiorowego oraz modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej, a także cyfrowej;
 - e) włączenie młodych w proces sprawowania władzy na poziomie lokalnym, stworzenie zachęt dla rozwijania przez nich pasji i różnorodnych działań obywatelskich, w tym np. związanych ze wzmocnieniem lokalnej tożsamości czy dbałością o poprawę stanu dziedzictwa materialnego.

MATRYCA CELÓW.

Wstępna identyfikacja zagadnień, w których gminy Obszaru Partnerstwa mają / mogą mieć wspólne cele (problemy) rozwojowe.
(w oparciu o informacje przekazane przez członków Grupy Roboczej).

Zagadnienie	Partnerstwo Stowarzyszenie Warmińsko-Mazurskich Gmin Pogranicza									
	Barciany	Bartoszyce	Braniewo	Budry	Dubeninki	Górowo Iławeckie	Lelkowo	Sępopol	Srokowo	RAZEM
Oświata i wychowanie	X	X	X	X	x	X	X	X	X	8,5
Pomoc społeczna kultura	X	X	X	X	x	X	X	X	X	8,5
Gospodarka	X	X	X	x	x	X	X	X	X	8,0
Ochrona środowiska	X	X	X	X	x	X	X	x	X	8,0
Planowanie przestrzenne	X	X	X	x	x	X	x	X	X	7,5
Profilaktyka i ochrona zdrowia	X	X	X	x	x	X	x	X	X	7,5
Transport publiczny i komunikacja	X	X	X	X	-	X	x	X	X	7,5
Sport i rekreacja	X	X	X	x	x	X	x	X	x	7,0
Bezpieczeństwo publiczne	x	X	X	-	x	X	x	X	X	6,5
E-administracja	X	X	X	x	x	-	X	X	x	6,5
Promocja	X	X	X	x	-	X	x	x	X	6,5
Przemysły czasu wolnego	X	X	X	-	x	X	-	x	X	6,0
Usługi senioralne	x	X	X	x	-	X	x	x	X	6,0
Mieszkalnictwo	X	X	-	-	x	x	X	-	X	5,0
Administracja	x	-	X	-	x	X	x	x	x	4,5
Rynek pracy	X	X	-	-	-	x	x	X	x	4,5
Budownictwo socjalne	X	-	X	-	-	X	-	-	x	3,5
Inne (jaki?)	x	X	X	-	-	-	-	X	-	3,5

Wskaźniki syntetyczne dla Obszaru Pogranicza

(źródło: <https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl>, dostęp w dniu 20.03.2021 r.)

Wskaźnik OGÓLNY i wskaźniki dla trzech głównych WYMIARÓW (w podziale na gminy)

gmina	ogólny wskaźnik rozwoju		wymiar gospodarczy		wymiar społeczny		wymiar przestrzenny	
	wartość (2019)	zmiana (2015-19)	wartość (2019)	zmiana (2015-19)	wartość (2019)	zmiana (2015-19)	wartość (2019)	zmiana (2015-19)
Barciany	-0,68	-0,25	-1,00	-0,42	-0,62	-0,24	-0,25	-0,02
Bartoszyce	-0,52	-0,10	-0,85	-0,28	-0,33	-0,02	-0,29	0,07
Braniewo	-0,58	0,10	-0,78	-0,08	-0,55	0,24	-0,30	0,15
Budry	-0,47	-0,02	-0,55	-0,09	-0,44	-0,02	-0,39	0,09
Dubeninki	-0,58	-0,02	-0,50	0,16	-0,72	-0,25	-0,45	0,08
Górowo Iławeckie	-0,63	-0,03	-0,82	-0,14	-0,61	0,04	-0,35	0,02
Lelkowo	-0,77	-0,17	-1,14	-0,38	-0,69	-0,10	-0,26	0,05
Sępole	-0,61	0,03	-0,94	-0,08	-0,39	0,10	-0,42	0,07
Srokowo	-0,67	-0,18	-0,88	-0,20	-0,70	-0,18	-0,26	-0,03
POGRANICZE	-0,60	-0,06	-0,85	-0,20	-0,52	-0,02	-0,32	0,06

Wskaźniki dla poszczególnych OBSZARÓW w wymiarze GOSPODARCZYM (w podziale na gminy)

gmina	lokalna gospodarka		rynek pracy i kwalifikacje		sytuacja materialna		stan finansów lokalnych	
	2019	2015-19	2019	2015-19	2019	2015-19	2019	2015-19
Barciany	-0,30	-0,12	-1,18	-0,39	-1,70	-0,52	-1,43	-1,04
Bartoszyce	-0,28	-0,16	-1,35	-0,44	-1,29	-0,26	-0,80	-0,47
Braniewo	-0,11	-0,08	-1,67	-0,43	-1,63	-0,26	0,09	0,36
Budry	-0,21	0,01	-0,93	-0,12	-0,77	-0,08	-0,44	-0,42
Dubeninki	-0,21	0,14	-0,31	0,47	-1,57	-0,44	-0,30	0,27
Górowo Iławeckie	-0,25	-0,04	-1,31	-0,30	-2,42	-0,45	0,38	0,02
Lelkowo	-0,56	-0,33	-2,03	-0,89	-1,31	-0,21	-0,77	-0,07
Sępole	-0,61	-0,17	-1,39	-0,12	-1,20	-0,11	-0,67	0,00
Srokowo	-0,34	-0,14	-1,54	-0,56	-1,74	-0,51	-0,08	-0,12
POGRANICZE	-0,31	-0,11	-1,34	-0,34	-1,56	-0,32	-0,48	-0,21

Wskaźniki dla poszczególnych OBSZARÓW w wymiarze SPOŁECZNYM (w podziale na gminy)

gmina	usługi i infrastruktura		zasoby mieszkaniowe		instytucje i kapitał społeczny		bezpieczeństwo		sytuacja demograficzna	
	2019	2015-19	2019	2015-19	2019	2015-19	2019	2015-19	2019	2015-19
Barciany	-0,03	-0,37	0,15	0,28	-2,07	-0,63	-0,28	-0,15	-0,83	-0,21
Bartoszyce	0,22	0,08	-0,01	0,06	-1,41	-0,03	-0,49	-0,08	-0,10	-0,15
Braniewo	-0,75	0,12	-0,25	0,14	-1,03	0,74	-1,20	-0,39	0,34	0,45
Budry	0,05	-0,06	0,13	0,28	-0,81	0,58	-0,87	-0,26	-0,87	-0,72
Dubeninki	-0,35	-0,21	0,23	-0,07	-1,69	-0,37	-0,80	0,08	-1,06	-0,53
Górowo Iławeckie	0,16	-0,16	-0,43	0,11	-2,51	-0,19	0,02	0,40	-0,20	0,22
Lelkowo	-0,39	0,06	-0,31	0,05	-1,31	-0,12	-1,24	-0,39	-0,42	-0,19
Sępopol	-0,02	0,15	-0,6	-0,03	-0,95	0,17	-0,36	-0,11	-0,07	0,29
Srokowo	-0,23	-0,01	0,23	0,11	-2,26	-0,72	-0,35	-0,22	-0,87	0,07
POGRANICZE	-0,09	-0,03	-0,13	0,10	-1,59	-0,06	-0,54	-0,10	-0,33	-0,01

Wskaźniki dla poszczególnych OBSZARÓW w wymiarze PRZESTRZENNYM (w podziale na gminy)

gmina	dostępność komunikacyjna		ład i struktura przestrzenna		środowisko przyrodnicze	
	2019	2015-19	2019	2015-19	2019	2015-19
Barciany	-0,41	-0,12	-0,48	0,02	0,07	0,02
Bartoszyce	-0,61	-0,13	-0,65	0,13	0,30	0,16
Braniewo	-0,61	0,06	-0,45	0,06	0,12	0,25
Budry	-0,38	0,07	-0,90	-0,01	-0,04	0,15
Dubeninki	-0,63	0,13	-0,52	-0,09	-0,22	0,14
Górowo Iławeckie	-0,49	-0,01	-1,00	-0,04	0,24	0,00
Lelkowo	-0,55	0,08	-0,43	-0,06	0,15	0,02
Sępopol	-0,59	0,01	-0,75	0,06	0,00	0,07
Srokowo	-0,38	-0,11	-0,61	-0,03	0,12	0,00
POGRANICZE	-0,53	-0,03	-0,66	0,02	0,13	0,10

Wskaźnik OGÓLNY i wskaźniki dla trzech głównych WYMIARÓW w podziale na OBSZARY

obszar	wskaźnik	
	wartość (2019)	zmiana (2015-2019)
1. Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki	-0,31	-0,11
2. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej	-1,34	-0,34
3. Sytuacja materialna mieszkańców	-1,56	-0,32
4. Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju)	-0,48	-0,21
wymiar GOSPODARCZY	-0,85	-0,20
5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury	-0,09	-0,03
6. Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych	-0,13	0,10
7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny	-1,59	-0,06
8. Poziom bezpieczeństwa	-0,54	-0,10
9. Sytuacja demograficzna	-0,33	-0,01
wymiar SPOŁECZNY	-0,52	-0,02
10. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna)	-0,53	-0,03
11. Ład i struktura przestrzenna	-0,66	0,02
12. Lokalne środowisko przyrodnicze	0,13	0,10
wymiar PRZESTRZENNY	-0,32	0,06
POGRANICZE	-0,60	-0,06

Wymiar GOSPODARCZY: wskaźniki dla poszczególnych OBSZARÓW i PODOBSZARÓW

obszar / podobszar	wskaźnik	
	wartość (2019)	zmiana (2015-2019)
1. Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki	-0,31	-0,11
1.1 Przedsiębiorczość i aktywność mieszkańców	-0,62	-0,05
1.2. Dostępność zasobów niezbędnych do prowadzenia działalności gospodarczej	-0,44	-0,22
1.3. Konkurencyjność i zdyspersyfikowana struktura podmiotów gospodarczych	-0,07	-0,16
1.4. Dostępność usług doradczych i finansowych	0,16	0,35
2. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej	-1,34	-0,34
2.1. Dostępność i jakość oferowanych miejsc pracy	-0,69	-0,19
2.2. Dostępność wykwalifikowanej siły roboczej	-1,60	-0,43
2.3. Skala bezrobocia	-1,99	-1,61
3. Sytuacja materialna mieszkańców	-1,56	-0,32
3.1. Dochody mieszkańców gminy i stopień ich zróżnicowania	-2,35	-0,37
3.2. Wielkość majątku zakumulowanego przez mieszkańców gminy	0,02	-0,22
4. Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju)	-0,48	-0,21
4.1. Wysokość i struktura dochodów	-0,38	-0,27
4.2. Wysokość i struktura wydatków	-0,66	-0,55
4.3. Równoważenie elementów budżetu	-0,61	-0,24
4.4. Wysokość zadłużenia	-0,28	0,43
4.5. Struktura finansowania działań rozwojowych	-0,30	-0,39
wymiar GOSPODARCZY	-0,85	-0,20

Wymiar SPOŁECZNY: wskaźniki dla poszczególnych OBSZARÓW i PODOBSZARÓW

obszar / podobszar	wskaźnik	
	wartość (2019)	zmiana (2015-2019)
5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury	-0,09	-0,03
5.1. Usługi edukacyjne i kształcenia zawodowego dla różnych grup wiekowych	-1,53	-0,18
5.2. Oferta usług związanych z kulturą, sportem i rekreacją	-0,16	-0,06
5.3. Oferta usług pomocy społecznej dla osób wymagających wsparcia	2,69	-0,61
5.4. Usługi zdrowotne – ich jakość i dostępność	0,50	0,30
5.5. Usługi wychowawcze dla dzieci i młodzieży	-1,14	0,02
5.6. Zakres i jakość usług rynkowych dla mieszkańców i przyjezdnych	-0,77	-0,01
6. Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych	-0,13	0,10
6.1. Podaż mieszkań w ujęciu ilościowym	-0,42	-0,03
6.2. Podaż mieszkań w ujęciu jakościowym	-0,71	0,00
6.3. Dostępność mieszkań	0,90	0,97
6.4. Sytuacja na rynku nieruchomości	1,16	-0,06
7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny	-1,59	-0,06
7.1. Zasoby instytucjonalne	-0,23	0,40
7.2. Aktywność obywatelska mieszkańców	-0,11	-0,12
7.3. Stopień integracji / rozwarstwienia społecznego	-3,84	-0,60
7.4. Kondycja rodziny jako podstawowej struktury oparcia społecznego	-1,42	0,07
8. Poziom bezpieczeństwa	-0,54	-0,10
8.1. Bezpieczeństwo osobiste	-0,47	-0,41
8.2. Bezpieczeństwo zdrowotne	-0,64	0,19
9. Sytuacja demograficzna	-0,33	-0,01
9.1. Liczba i struktura wieku mieszkańców	0,28	0,02
9.2. Przyrost naturalny	-0,48	-0,36
9.3. Ruchy migracyjne	-1,18	0,46
9.4. Małżeństwa i rozwody	-1,02	0,12
wymiar SPOŁECZNY	-0,52	-0,02

Wymiar PRZESTRZENNY: wskaźniki dla poszczególnych OBSZARÓW i PODOBSZARÓW

obszar / podobszar	wskaźnik	
	wartość (2019)	zmiana (2015-2019)
10. Dostępność komunikacyjna (zewnątrzna i wewnętrzna)	-0,53	-0,03
10.1. Długość sieci dróg	-1,51	-0,06
10.2. Jakość sieci dróg	-0,54	0,06
10.3. Dostępność indywidualnych środków transportu	-0,69	0,00
10.4. Rozwój alternatywnych rozwiązań komunikacyjnych	-0,02	-0,25
10.5. Inne formy transportu - kolej i transport lotniczy	-0,24	-0,01
10.6. Skala ruchu turystycznego	-0,18	0,00
11. Ład i struktura przestrzenna	-0,66	0,02
11.1. Stosowanie instrumentów planowania przestrzeni	-0,48	-0,05
11.2. Zwartość gminy	-1,09	-0,02
11.3. Zrównoważenie funkcji społeczno-gospodarczych i środowiskowych	-0,15	0,2
12. Lokalne środowisko przyrodnicze	0,13	0,10
12.1. Dostępność walorów / usług przyrodniczych	-0,05	0,16
12.2. Sposób gospodarowania zasobami środowiska	0,2	0,05
wymiar PRZESTRZENNY	-0,32	0,06

Badanie **młodzieży ostatnich klas szkół średnich** z obszaru Partnerstwa:
Stowarzyszenie Warmińsko-Mazurskich Gmin Pogranicza

Synteza Raportu z badań

1. W badaniu wzięło udział zdecydowanie więcej uczennic niż uczniów (61/39%). Najwięcej uczniów pochodziło z Bartoszczyk (89/26%), Dubeninek (56/17%), Barcian (46/14%), Braniewa (39/12%) i Budry (38/11%). W badaniu wzięli udział głównie uczniowie liceów (48%) i techników (35%).
2. Sytuacja materialna większości uczniów jest dobra: mogą oni sobie pozwolić na pewien luksus (14%) lub stać ich na wiele bez specjalnego oszczędzania (38%). Kolejna duża grupa (28%) jest w sytuacji względnie dobrej: wystarcza im bez problemu na pokrycie codziennych potrzeb.
3. Rodzice uczniów są najczęściej pracownikami etatowymi (47% matek / 42% ojców), względnie prowadzą własną firmę (10% matek / 14% ojców) lub gospodarstwo rolne (10% matek / 14% ojców). Bezrobocie wśród rodziców zdarza się względnie rzadko (10% matek / 2% ojców).
4. Choć rodzice blisko połowy uczniów prowadzą swoją firmę (19%) lub gospodarstwo rolne (29%), to tylko 10% z nich oczekuje, by ich dzieci przejęły rodzinne interesy. Podobnie zachowują się sami uczniowie, z których tylko 7% planuje kontynuację ekonomicznej działalności rodziców.
5. Uczniowie mają zaufanie do: rodziny (85%), sąsiadów (49%), znajomych ze szkoły lub pracy (45%) oraz nauczycieli (44%). Z kolei najmniej uczniowie ufają: kapłanom (61%), lokalnym mediom (57%) i społecznikom (49%), wójtowi/burmistrzowi, radnym i urzędnikom gminnym (po 44%), a także mieszkańcom sąsiednich gmin (44%).
6. W życiu uczniów największe znaczenie mają następujące czynniki: rodzina (75%), niezależność ekonomiczna (58%) oraz relacje z przyjaciółmi (51%). Dalej są praca zgodna z zainteresowaniami (46%) i spokojne życie bez kłopotów (45%).
7. Pracę zarobkową w swoim życiu podjęło już 72% uczniów. Najpopularniejsza wśród nich była praca sezonowa (34%) lub dorywcza, zwłaszcza w okresie wolnym od nauki (42%). Jednocześnie, prawie 1/5 podejmujących pracę uczniów jest bardzo aktywna, angażując się w pełnym wymiarze godzin (9%) lub prowadząc działalność na własny rachunek (8%). Może to świadczyć o dojrzałości i pracowitości młodzieży zwłaszcza, że jej decyzje w tym zakresie nie są raczej dyktowane trudną sytuacją materialną rodzin (patrz wyżej).
8. Około ¼ uczniów rozważa uruchomienie swojej działalności gospodarczej (w tym rolnej), przy czym blisko połowa z nich (48%) uzależnia to od dobrego pomysłu na biznes, a ponad 1/3 od posiadania odpowiedniej wiedzy i doświadczenia. Ważne są też odpowiednie kontakty (28%) i środki finansowe na początek (27%). Niewielu uczniów oczekiwałoby wsparcia w tym zakresie ze strony samorządu (6%) czy też dotacji na tzw. start (14%).

9. Po ukończeniu szkoły średniej 63% uczniów zamierza kontynuować naukę – najczęściej w formie studiów wyższych – przy czym prawie 3/4 z nich chce łączyć naukę z pracą. O wyłącznym podjęciu pracy po zakończeniu szkoły średniej myśli 23% uczniów. Dość spora grupa (11%) nie ma sprecyzowanych planów.
10. Tylko 19% uczniów chciałaby w przyszłości zamieszkać w Obszarze Partnerstwa, zaś kolejne 7% – gdzieś w warmińsko-mazurskim. Jednak większość (56%) planuje wyjazd z regionu, przy czym 35% chce pozostać w Polsce, a 21% planuje mieszkać zagranicą.
11. Poza obecnym miejscem zamieszkania chciałaby pracować większość uczniów, przy czym 35% myśli o pracy w innym województwie, zaś 22% – o pracy zagranicą. W warmińsko-mazurskim chciałoby podjąć pracę 25% uczniów, przy czym większość z nich w samym Obszarze Partnerstwa.
12. Uczniowie mają podzielone zdanie w kwestii atrakcyjności Obszaru Partnerstwa. Dla 39% z nich jest on zdecydowanie lub raczej dobrym miejscem do życia i rozwoju. Inne zdanie (zdecydowanie nie lub raczej nie) ma 38% uczniów, natomiast 23% nie ma sprecyzowanego zdania.
13. Do opuszczenia Obszaru Partnerstwa zachęcają uczniów głównie: sytuacja na rynku pracy (75%), w tym wysokość wynagrodzeń (81%), ograniczone możliwości dalszego kształcenia (68%), skomunikowanie obszaru (61%), jak również możliwości rozwinięcia własnego biznesu (59%) i dostęp do usług społecznych (56%).
14. „Magnesami” do pozostania „u siebie” są dla nich głównie: więzi rodzinne (81%), relacje z przyjaciółmi (73%), stan środowiska (72%), bezpieczeństwo (60%), atrakcyjność turystyczna (59%) oraz lokalny patriotyzm (56%). Do pozostania w Obszarze Partnerstwa lub powrotu mogą zachęcić uczniów także takie czynniki, jak: więcej dobrych miejsc pracy (71%), lepsze skomunikowanie obszaru (58%), lepsza oferta edukacyjna (57%) i zdrowotna (53%).
15. Z punktu widzenia uczniów najatrakcyjniejszymi miejscami pracy są: zagraniczna firma (81%), duża polska firma (67%), firma rodzinna (62%), lokalne MŚP (62%), własna działalność gospodarcza (59%), NGO (54%) oraz wolny zawód / freelancing (53%). Z kolei najmniej atrakcyjnymi miejscami pracy są dla uczniów: własne / rodzinne gospodarstwo rolne (67%), prowadzenie domu (65%) instytucja publiczna (54%).
16. Za najatrakcyjniejsze pod względem pracy sektory / branże gospodarki uczniowie uważają: kulturę i rozrywkę (64%), nowe technologie (61%), handel (59%), państwową administrację publiczną (58%), usługi (58%) oraz naukę i technikę (53%). Z kolei sektory / branże najmniej dla uczniów atrakcyjne to: rolnictwo (66%), NGO (63%), rzemiosło (60%), budownictwo (60%), administracja samorządowa (59%), przemysł (55%), ochrona zdrowia (55%) oraz ochrona środowiska (54%).
17. W zdobyciu wymarzonej pracy najważniejsze dla uczniów jest uzupełnienie wiedzy i kompetencji w takich obszarach, jak: umiejętności praktyczne (50%), znajomość języków obcych (50%), a także zasad skutecznego poszukiwania pracy (37%) oraz zagadnienia specjalistyczne (34%).

Warsztat on-line dla Grupy Roboczej (GR):
Potencjały Obszaru Pogranicza, 18 lutego 2021 r.
RAPORT
(zaakceptowany przez GR w dniu 2021.02.24)

1. W warsztatach wzięli udział **członkowie GR** lub ich **Zastępcy** (łącznie 10 osób).
2. Celem warsztatu była identyfikacja:
 - a) tzw. **zasobów** Pogranicza – na podstawie zasięgu ich oddziaływania, unikalności oraz stopnia wykorzystania (zagospodarowania);
 - b) tzw. **produktów** oferowanych przez Pogranicze – na podstawie aktualnie oferowanych przez nie korzyści społeczno-gospodarczych, a także perspektyw rozwoju.
3. Praca warsztatowa odbyła się w dwóch Grupach i została podzielona na dwie sesje. Każda Grupa oceniała i hierarchizowała propozycje 34 zasobów i 26 produktów Pogranicza. Propozycje te powstały na podstawie przekazanych przed warsztatem indywidualnych pomysłów członków GR.
4. Do **najważniejszych ZASOBÓW Pogranicza** zaliczono (ocena łączna):

L.p.	ZASÓB	punkty
1	Dobre skomunikowanie drogowe z Obwodem Kaliningradzkim	120
2	Dobre warunki lokalizacji „czystego” przemysłu	108
3	Czyste powietrze	108
4	Niszczące zespoły dworsko-parkowe	96
5	Możliwości gospodarcze dzięki położeniu przygranicznemu i specjalnej strefie ekonomicznej	95

Maksymalna liczba punktów: 180

 Jako **ZASOBY Pogranicza o największym niewykorzystanym potencjale** wskazano:

L.p.	ZASÓB	punkty
1	Możliwości gospodarcze dzięki położeniu przygranicznemu i specjalnej strefie ekonomicznej	26
2	Dobre skomunikowanie drogowe z Obwodem Kaliningradzkim Bardzo dobre warunki wiatrowe	25
3	Dobre warunki lokalizacji „czystego” przemysłu Korzystne warunki rozwoju funkcji uzdrowiskowych (w tym złoża borowiny) Dostępność terenów inwestycyjnych	24
4	Niszczące zespoły dworsko-parkowe Konkurencyjne ceny nieruchomości Inicjatywy wsparcia eksportu	23
5	Mniejszości narodowe, wielokulturowość Zamki i inne budowle niesakralne lub ich ruiny (głównie gotyckie)	22

Maksymalna liczba punktów: 30

Za najbardziej unikalne ZASOBY Pogranicza uznano:

L.p.	ZASÓB	punkty
1	Dobre skomunikowanie drogowe z Obwodem Kaliningradzkim Czyste powietrze	25
2	Obszary Natura 2000 (np. Ostoja Warmińska), OChK, korytarze ekologiczne (np. doliny rzek) Marka Warmii i Mazur Wysoka lesistość	23
3	Dobre warunki lokalizacji „czystego” przemysłu Mniejszości narodowe, wielokulturowość Warunki sprzyjające rozwojowi pszczelarstwa Sąsiedztwo Wielkich Jezior Mazurskich Straż Graniczna / Służba Celna	22
4	Zasoby wodne (m.in. Zalew Wiślany, rzeki Łyna, Węgorapa, jeziora, itd.) Korzystne warunki rozwoju rolnictwa ekologicznego (jakość środowiska i jakość gleb) Niski poziom zaludnienia Dobre warunki prowadzenia zaawansowanej działalności rolniczej (roślinnej i zwierzęcej)	21
5	Niszczące zespoły dworsko-parkowe Bogate dziedzictwo kulinarne Konkurencyjne ceny nieruchomości	20

Maksymalna liczba punktów: 30

5. Do najważniejszych PRODUKTÓW Pogranicza zaliczono (ocena łączna):

L.p.	PRODUKT	punkty
1	Green Velo i inne szlaki rowerowe	65
2	Wodna baza turystyczno-rekreacyjna (m.in. stacje, przystanie, szkółki żeglarskie)	63
3	Regionalne produkty kulinarne (m.in. sękacz, kartacze, miody)	62
4	Oferta agroturystyczna (w tym kulinarna)	59
5	Oferta turystyki aktywnej (m.in. jachtowej, kajakowej, jeździeckiej)	54

Maksymalna liczba punktów: 90

Jako najlepiej rozwinięte PRODUKTY Pogranicza (dające obecnie największe korzyści) wskazano:

L.p.	PRODUKT	punkty
1	Green Velo i inne szlaki rowerowe	26
2	Wodna baza turystyczno-rekreacyjna (m.in. stacje, przystanie, szkółki żeglarskie) Regionalne produkty kulinarne (m.in. sękacz, kartacze, miody) Fortyfikacje (m.in. Wilczy Szaniec) i inne miejsca o znaczeniu militarnym	23
3	Oferta agroturystyczna (w tym kulinarna) Unikalne obiekty architektury (np. akwedukty, baby pruskie) / miejsca	21
4	Oferta turystyki aktywnej (m.in. jachtowej, kajakowej, jeździeckiej) Wysoko wyspecjalizowane rolnictwo, w tym przetwórstwo żywności	20
5	Rozpoznawalne imprezy kulturalne / historyczne (m.in. inscenizacje) Ścieżki dydaktyczne (ekologiczne/historyczne) Zielone Płuca Polski	19

Maksymalna liczba punktów: 30

Za **najbardziej obiecujące PRODUKTY Pogranicza** (mające realne szanse na szybki rozwój) uznano:

L.p.	PRODUKT	punkty
1	Oferta agroturystyczna (w tym kulinarna) Energia z OZE (np. farmy wiatrowe i fotowoltaiczne, elektrownie wodne, biogazownie)	28
2	Wodna baza turystyczno-rekreacyjna (m.in. stacje, przystanie, szkółki żeglarskie) Regionalne produkty kulinarne (m.in. sękacz, kartacze, miody) Rozpoznawalne imprezy kulturalne / historyczne (m.in. inscenizacje) Żywność ekologiczna	27
3	Oferta turystyki aktywnej (m.in. jachtowej, kajakowej, jeździeckiej)	26
4	Green Velo i inne szlaki rowerowe Wysoko wyspecjalizowane rolnictwo, w tym przetwórstwo żywności Oferta turystyki biznesowej (w tym hotele, ośrodki konferencyjne, spa) Branża transport-spedycja-logistyka Uzdrowiska Warmii i Mazur	25
5	Ścieżki dydaktyczne (ekologiczne/historyczne) Lokalne inicjatywy / imprezy kulturalne (w tym muzyczne, literackie, inne)	24

Maksymalna liczba punktów: **30**

6. Wnioski

6.1. ZASOBY Pogranicza

- a) na pierwszy plan wysuwają się przede wszystkim te, które – przy łącznej wysokiej ocenie – cechują się stosunkowo największą unikalnością oraz największym niewykorzystanym potencjałem – należą do nich:
- ➔ Dobre skomunikowanie drogowe z Obwodem Kaliningradzkim;
 - ➔ Dobre warunki lokalizacji „czystego” przemysłu;
 - ➔ Niszczące zespoły dworsko-parkowe.
- b) Istotne mogą okazać się także te wyróżniające się w co najmniej dwóch aspektach (ocena łączna, unikalność, stopień wykorzystania) – należą do nich:
- ➔ Czyste powietrze;
 - ➔ Możliwości gospodarcze dzięki położeniu przygranicznemu i SSE;
 - ➔ Konkurencyjne ceny nieruchomości;
 - ➔ Mniejszości narodowe, wielokulturowość.

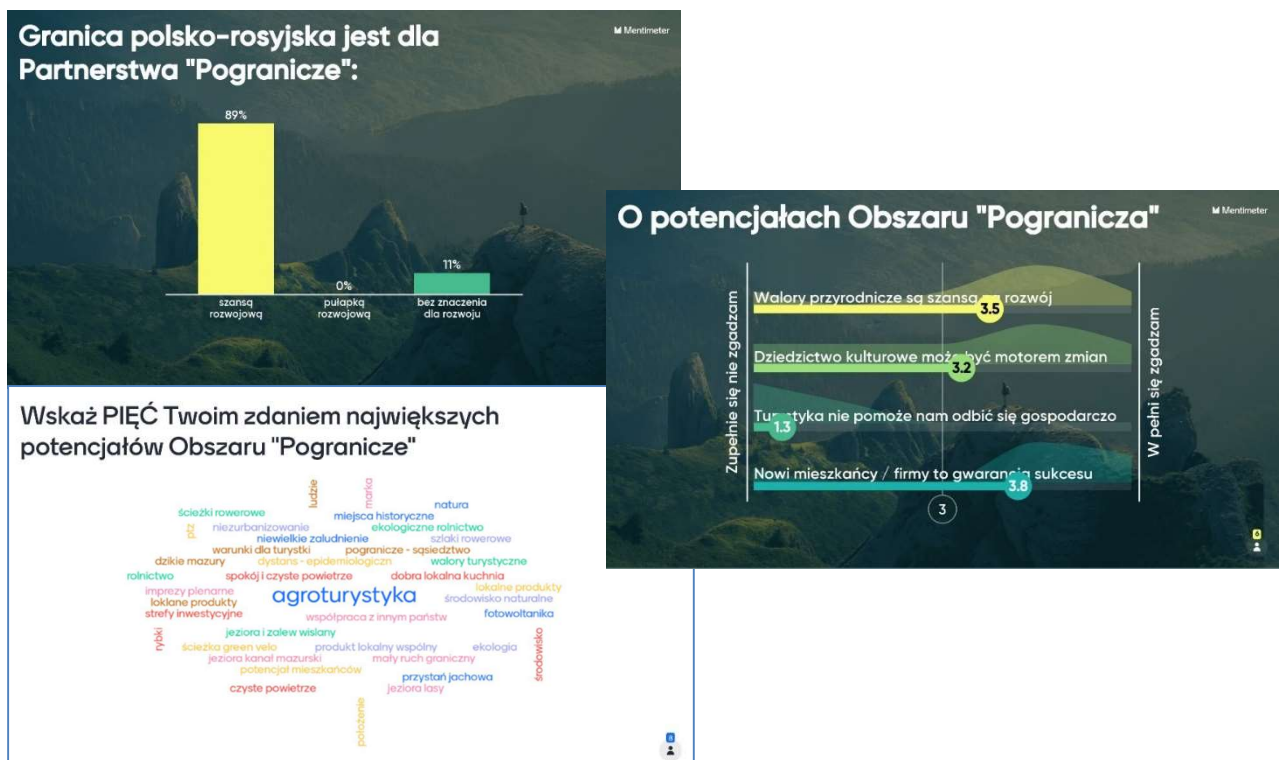
6.2. PRODUKTY Pogranicza

- c) na pierwszy Plan wysuwają się te, które – przy łącznej wysokiej ocenie – oferują obecnie wyraźne korzyści, jak też mają możliwość dalszego umacniania (rozwoju) – należą do nich:
- ➔ Green Velo i inne szlaki rowerowe;
 - ➔ Wodna baza turystyczno-rekreacyjna (m.in. stacje, przystanie, szkółki żeglarskie);
 - ➔ Regionalne produkty kulinarne (m.in. sękacz, kartacze, miody);
 - ➔ Oferta agroturystyczna (w tym kulinarna);
 - ➔ Oferta turystyki aktywnej (m.in. jachtowej, kajakowej, jeździeckiej).

- d) Na uwagę zasługują także te, które wyróżniają się w co najmniej dwóch aspektach (ocena łączna, korzyści bieżące, perspektywy, rozwoju) – należą do nich:
- ➔ Oferta turystyki biznesowej (w tym hotele, ośrodki konferencyjne, spa);
 - ➔ Wysoko wyspecjalizowane rolnictwo, w tym przetwórstwo żywności;
 - ➔ Rozpoznawalne imprezy kulturalne / historyczne (m.in. inscenizacje).

	ZASOBY Pogranicza	PRODUKTY Pogranicza
Kluczowe	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Dobre skomunikowanie drogowe z Rosją ➔ Dobre warunki lokalizacji „czystego” przemysłu ➔ Niszczące zespoły dworsko-parkowe 	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Green Velo i inne szlaki rowerowe ➔ Wodna baza turystyczno-rekreacyjna ➔ Regionalne produkty kulinarne ➔ Oferta agroturystyczna ➔ Oferta turystyki aktywnej
Ważne	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Czyste powietrze ➔ Możliwości gospodarcze pogranicza i SSE ➔ Konkurencyjne ceny nieruchomości ➔ Mniejszości narodowe, wielokulturowość 	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Oferta turystyki biznesowej ➔ Wyspecjalizowane rolnictwo i przetwórstwo żywności ➔ Rozpoznawalne imprezy kulturalne / historyczne
UWAGA	Wydaje się, że znaczna część ZASOBÓW ma wciąż spore możliwości wykorzystania (rezerwy) dla wzmocnienia i rozwinięcia funkcjonujących już na obszarze Pogranicza PRODUKTÓW, a także dla kreowania PRODUKTÓW nowych, dotąd nieidentyfikowanych na tym obszarze.	

7. Poniżej przedstawiono odpowiedzi uczestników warsztatu na pytania w **szybkiej ankiecie on-line**:

8. Integralną częścią niniejszego Raportu są:

- a) Prezentacja wiodąca z warsztatów;
- b) Zestawienie wyników prac w dedykowanym pliku:

[Warsztaty_praca_grupowa_21.02.18_wynik_RAZEM.xlsx](#).

Oba ww. dokumenty są dostępne na Wspólnym Dysku Partnerstwa ➔ [TUTAJ](#).

Warsztat dla przedstawicieli Partnerstwa:

Problemy i Potrzeby Obszaru Pogranicza, 04 marca 2021 r.

RAPORT

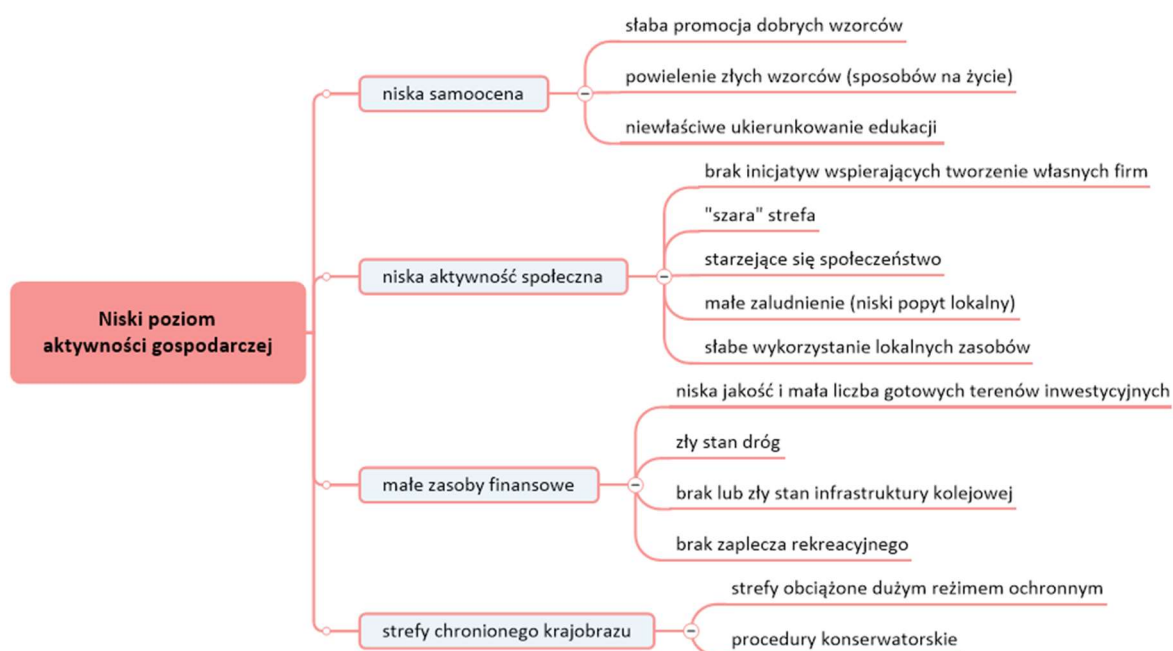
(zaakceptowany przez GR w dniu 2021.03.10)

1. W warsztatach wzięli udział **członkowie Rady Partnerstwa** oraz **Grupy Roboczej**, a także Doradcy ZMP (lista uczestników znajduje w tzw. prezentacji wiodącej).
2. Celami warsztatu były:
 - a) identyfikacja **PROBLEMÓW** Pogranicza w obszarach: gospodarka, społeczeństwo i środowisko;
 - b) zarysowanie **WIZJI** Pogranicza w roku 2030;
 - c) identyfikacja i hierarchizacja **POTRZEB** Pogranicza niezbędnych do realizacji ww. wizji.
3. Praca warsztatowa odbyła się w trzech Grupach i została podzielona na trzy sesje.
4. Sesja I została poświęcona analizie tzw. **problemów kluczowych** i budowie **drzewa problemów**. Problemy kluczowe – na podstawie 114 propozycji przekazanych przez uczestników przed warsztatem – sformułowano następująco:

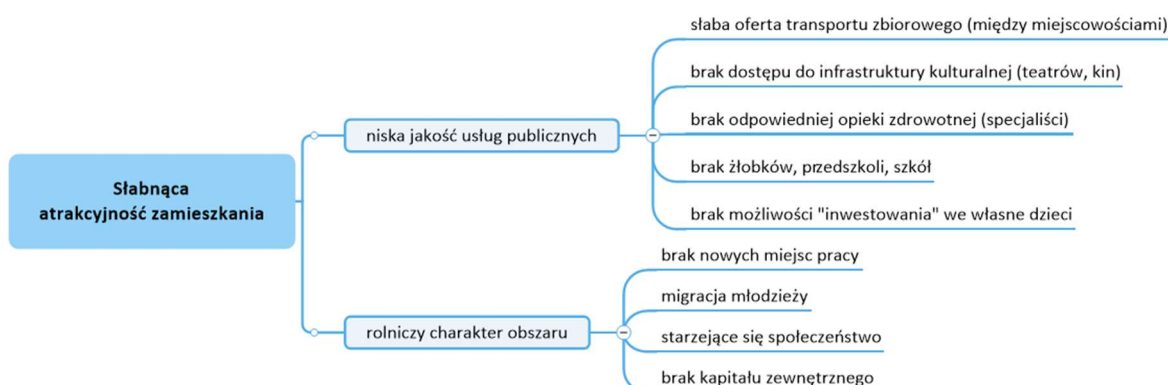
Problem kluczowy	Liczba propozycji cząstkowych
Niski poziom aktywności gospodarczej	40
Słabnąca atrakcyjność zamieszkania	38
Nie w pełni spożytkowany i zabezpieczony potencjał przyrodniczy	36

Efekty pracy w Grupach przedstawiają poniższe grafy.

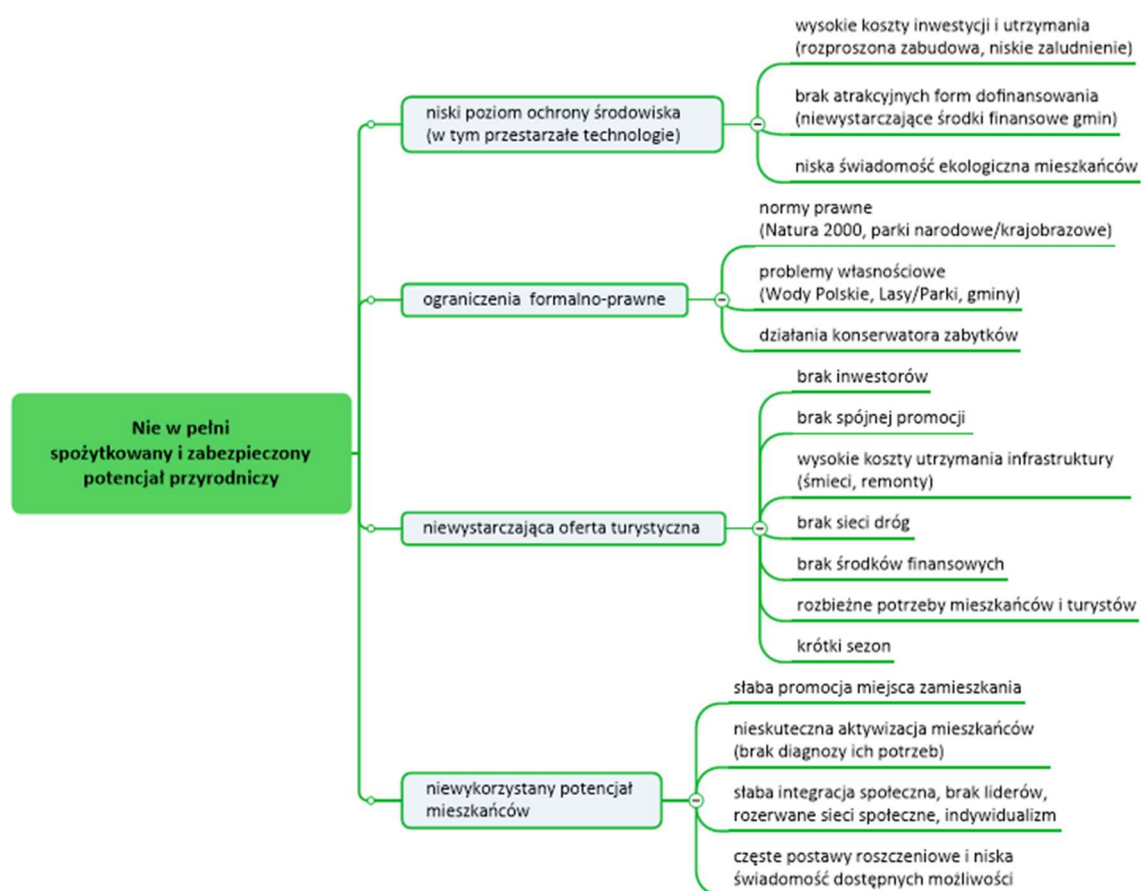
Drzewo problemów w obszarze **Gospodarka**

Drzewo problemów w obszarze **Społeczeństwo**

Drzewo problemów w obszarze **Środowisko**

Obserwacja:

Choć problemy kluczowe dotyczyły różnych obszarów, to ich przyczyny często są wspólne (zbieżne), czego dobrym przykładem są m.in. specyficzne rygory prawne (ochronne), ale też niska jakość usług publicznych, słabe wyposażenie w infrastrukturę oraz nawarstwiająca napięcia społeczne. Można więc dostrzec, że niektóre przyczyny generują konsekwencje (problemy) w kilku obszarach. Powinno to pomóc w dobrym ukierunkowaniu (skoncentrowaniu) strategicznych celów rozwojowych.

5. Sesja II miała na celu wykreowanie jak największej liczby indywidualnych pomysłów dotyczących **wizji** Pogranicza w roku **2030** oraz ich uporządkowanie. Spontanicznie wypracowane propozycje można podzielić na kilka zasadniczych typów (patrz zestawienie poniżej).

Różne typy **wizji Pogranicza** w roku **2030**

Typ wizji	Wstępnie zaproponowane opisy
Hongkong	wolny obszar gospodarczy (autonomia) z rozpoznawalną marką
	Obwód Kaliningradzki „przyłączony” do Pogranicza (dostęp do portów i do pól naftowych)
Sielanka	prężny gospodarczo obszar z czystym środowiskiem oraz rozwiniętą infrastrukturą turystyczną i rekreacyjną (atrakcyjny turystycznie), który się nie wyludnia
	normalne miejsce, w którym szkoła otwiera głowy młodych ludzi, przemieszczenie nie wymaga pancernych aut, miejsca pracy tworzy dużo małych firm, a przy tym jest spokojnie, choć nie nudno → Zielone Serce Warmii i Mazur
Lista zadań	nowe przejścia graniczne (kolejowe i drogowe); wyremontowane drogi powiatowe i gminne; nowoczesne placówki handlowe; rozbudowane systemy ciepłownicze; nowe DPSy; pełna oferta rekreacyjna nad jeziorami; rozwinięta sieć szlaków rowerowych; gospodarstwo agroturystyczne w każdej miejscowości
	dobre drogi, z każdej miejscowości możemy dojechać bądź dojść dobrymi ścieżkami pieszo-rowerowymi, czyste (nieogrodzone) jeziora
Klient w centrum	„sanatorium miłości”, zdrowy/szczęśliwy emeryt
	zagłębie rehabilitacyjno-lecznicze dla Polski i Europy, bogate w produkty lokalne

6. W sesji III Grupy przygotowały listy **potrzeb rozwojowych** Pogranicza (czynników krytycznych) niezbędnych do realizacji wizji 2030, a także podjęły próbę ich zhierarchizowania z użyciem mechanizmu głosowania punktami. Wyniki prezentują poniższe zestawienia.

Potrzeby z perspektywy Jastrzębia (podejście agresywne / proaktywne)	
Po pierwsze:	zewnętrzne środki finansowe oraz infrastruktura drogowa
Po drugie:	rozwój zaplecza turystycznego
Po trzecie:	edukacja przedsiębiorcza, wsparcie uruchamiania działalności gospodarczej (dom usług)
Po czwarte:	uzbrojenie terenów pod inwestycje, rozwój centrów logistycznych i przejść granicznych, centra szkoleniowe pod potrzeby lokalne, stacje uzdatniania wody i oczyszczalnie ścieków, ośrodki opieki senioralnej
Po piąte:	inwestycje w zieloną energię
Po szóste:	zmiana systemu finansowania oświaty

Potrzeby z perspektywy Gołębia (podejście refleksyjne / długofalowe)	
Po pierwsze:	inwestycje w wiedzę, redukcja zapotrzebowania na środki pomocy społecznej, aktywizacja
Po drugie:	otwarcie granicy PL-RU (m.in. przejścia turystyczne), intensyfikacja lokalnej współpracy PL-RU
Po trzecie:	zaspokojenie potrzeb seniorów (nowoczesne domy seniora, poprawa opieki zdrowotnej)
Po czwarte:	bioróżnorodność, samowystarczalność żywnościowa, zielona energia

Potrzeby z perspektywy Bociana (podejście praktyczne i selektywne)	
Po pierwsze:	rozwój przedsiębiorczości (m.in. tworzenie przedsiębiorstw społecznych i ukierunkowanych ekologicznie/turystycznie czy też skierowanych na sektor drzewny), tworzenie nowych miejsc pracy, pozyskiwanie wykwalifikowanej kadry, zmiany regulacji prawnych dotyczących nostryfikacji dyplomów (np. lekarskich), zmiana pokoleniowa (w sektorze publicznym i prywatnym)
Po drugie:	transport zbiorowy, OZE, wzmocnienie walorów przyrodniczych i kulturowych pod kątem rozwoju turystyki, inwestycje drogowe
Po trzecie:	zmiana polityki PL-RU na poziomie lokalnym, pozyskanie inwestorów zewnętrznych (zagranicznych), zwiększenie dostępu do środków (preferencje) w programach UE

Obserwacja:

Choć ww. podejścia do definiowania potrzeb są odmienne, to jednak mają one znaczącą część wspólną, która obejmuje m.in. takie kwestie jak zielona energia, powiązania transgraniczne oraz specyficzne kierunki rozwoju aktywności gospodarczej. Można dostrzec, że podejścia te są komplementarne względem siebie (nie ma między nimi sprzeczności), co powinno sprzyjać partnerskiemu uzgodnieniu strategicznych celów rozwojowych.

7. Podsumowanie

- a) Podjęto próbę identyfikacji **przyczyn** dla trzech **problemów kluczowych** obszaru Pogranicza.
- b) Sformułowano kilka **typów** / wariantów **wizji** Pogranicza w roku **2030**.
- c) Wstępnie zarysowano alternatywne (uzupełniające się) katalogi **potrzeb rozwojowych** Pogranicza w horyzoncie roku 2030.
- d) Efekty warsztatu stacjonarnego w Barcianach w połączeniu z efektami warsztatu on-line (18.02), podczas którego zidentyfikowano kluczowe **zasoby** i **produkty** Pogranicza, stworzyły dobrą podstawę do pracy nad tą częścią **raportu diagnostycznego**, która będzie dotyczyć potencjałów, barier oraz potrzeb rozwojowych Pogranicza.

8. Integralną częścią niniejszego Raportu są:

- a) prezentacja wiodąca z warsztatów;
 - b) plik będący zestawieniem cząstkowych propozycji problemów przekazanych przed warsztatem (w ramach tzw. pracy domowej dla uczestników);
 - c) dokumentacja zdjęciowa prezentująca dorobek każdej sesji warsztatu;
- ww. elementy są dostępne na Wspólnym Dysku Partnerstwa → [TUTAJ](#).

